

Проф. г. ик.н. Михаил Динев, председател
на Института на дипломираните експерт-счетоводители в България

УБЕДЕН СЪМ, ЧЕ ИНСТИТУТЪТ НИ ЩЕ Е СРЕД ПЪРВИТЕ В ЕВРОПЕЙСКОТО СЕМЕЙСТВО НА ОДИТОРИТЕ

Вие гостувате за първи път на в. „Застраховател прес“, но имате представа за вестника и неговата основна читателска аудитория. Аз познавам и в областта на застраховането професионалисти експерт-счетоводители, но в общи линии той не ни е познат. Моля ви да го представите - какъв е обсегът на дейност на института и каква е неговата структура?

Институтът на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) е създаден през 1996 г., макар че самата професия на дипломираните експерт-счетоводители в България бележи своето начало още в далечната 1931 г., когато на 17 април с Указ на Цар Борис III е създаден Институтът на заклетите експерт-счетоводители в България (ИЗЕС). През 1947 г. ИЗЕС е закрит и професията на дипломираните експерт-счетоводители е заличена. С приемането на Закона за счетоводството през 1991 г. се узаконява професията на дипломираните експерт-счетоводители /д.е.с./, които се обединяват в Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители. С нова промяна в Закона за счетоводството през 1996 г. се създава и Институт на дипломираните експерт-счетоводители. През 2001 г. се приема първият Закон за независимия финансов одит.

ИДЕС обединява всички дипломирани експерт-счетоводители, положили успешно международните критерии и придобили правоспособност да проверяват и заверяват финансови отчети на предприятията. Водещ принцип на тази институция и независимостта на нейните членове при осъществяване на тяхната дейност. Изразеното от д.е.с. независимо мнение е за вярно и честно представена счетоводна информация, която може да представлява интерес за еднолични търговци, съдружници и акционери, държавни институции, в т.ч. данъчни органи, финансови, банкови и небанкови институции, висшестоящи техни организации (ако има такива), изобщо широк кръг от обществността. В този смисъл дипломираните експерт-счетоводители се явяват защитници на обществен интерес и тяхното мнение за верността на финансовите отчети се определя единствено от действителните законови норми и стандарти.

ИДЕС е организация, в която задължително членуват всички д.е.с., в това число и регистрирани одитори. Висш ръководен орган на института е Общото събрание на всички негови членове. Общото събрание избира председателя на ИДЕС и членове на Управителния съвет, които общо, по сега действащия Устав, са 9 членове. Общото събрание съгласно

ЗНФО избира Контролен съвет, Дисциплинарен съвет, Съвет за контрол на качеството на одиторските услуги и Съвет по професионална етика. Мандатът на тези органи е три години и преизбирането може да се повтори само веднъж. Освен събранията за приемане на отчета на УС ИДЕС провежда свои конгреси с международни участия, както и чествания на празника на института 17 април. Институтът е член на Световната организация на счетоводителите (ИФАК), на Европейската организация на експерт-счетоводителите, председателства СИИПАД - регионална организация на одиторите главно от страните в Балканския полуостров, членува в различни регионални и други професионални организации. Осъществява и активна международна дейност и професионални контакти със страни като Франция, Великобритания, Италия, САЩ и др. ИДЕС работи активно за подобряване на счетоводното законодателство и има правата да организира издаването на Международните стандарти за финансово отчитане. Със своята активна позиция ИДЕС наложи прилагането на Международните счетоводни стандарти в голяма част от нашите предприятия и най-вече в акционерните дружества, в това число във всички финансови институции. Българските одитори едни от първите в Европа приеха и работят само по Международните одиторски стандарти. Националните стандарти за малки и средни предприятия са близки по дух с Международните счетоводни стандарти, което поставя нашето счетоводно законодателство на европейско и световно равнище.

Интересно е да ни кажете как се става експерт-счетоводител, кои са изискванията и критериите за получаването на лиценз за извършване на счетоводно-одиторска оценка и за членство в института? И още - кога и как се отнема лицензът на одитора?

Правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители се придобива при покриване от кандидатите на

международни критерии, които включват образователен ценз, трудов стаж, брой положени изпити по време на студентското обучение в областта на икономиката, както и писмени изпити по счетоводство, данъчно и осигурително законодателство, търговско право и одитинг. След успешно покриване на тези критерии кандидатите получават диплом за дипломиран експерт-счетоводител и след още 3 години помощник одиторски стаж по сегашния Закон за независим финансов одит (ЗНФО) и предвижданите 1 година по промените в него придобиват права на регистрирани одитори. Имената на регистрираните одитори се публикуват всяка година в Държавен вестник и с това се огласява тяхното право да заверяват финансови отчети на предприятията.

А кои са обектите, тоест предприятията и институциите, които подлежат на задължителен финансов одит, и какви основни финансови документи се изготвят - оценки, баланси и...?

Обектите, подлежащи на задължителен одит, се определят в зависимост от критериите, посочени в ЗС. На задължителен финансов одит подлежат всички акционерни дружества, дружествата, които отговарят на два от трите посочени в закона критерии. Задължителен се превръща одитът на предприятията, които кандидатстват за кредит, участват в търг по реда на обществените поръчки, предприятията, които получават средства по еврофондовете и др. Регистрираните одитори заверяват финансовите отчети на тези предприятия, в които се включват: баланс, отчет за доходите (отчет за приходите и разходите), отчет за паричния поток, отчет за ка-

питала и приложението. Съгласно ЗС одиторът изразява мнение и за съответствието на данните в доклада на ръководството със съдържанието на посочените елементи на финансовия отчет. Важно място в отчетите заемат оповестителната информация, която преобладаващо съдържа справки, потребни

Проф. г. ик.н. Михаил Динев е роден на 15 декември 1935 г. в гр. Ямбол. Зодия „Стрелец“, типична за одитор. Има висше икономическо образование, специалност „Счетоводна отчетност“ и специализация по „Финансов контрол“. Преподавател е в УНСС и във Висшето училище по застраховане и финанси по счетоводство, финансов контрол и одит. Председател е на Икономическата комисия при Висшата атестационна комисия към МС. Бил е първи зам.-министър на финансите, ректор на УНСС и на Висшето училище по застраховане и финанси, декан и ръководител на катедра „Финансов контрол“ в УНСС. Работил е и в Министерския съвет.

Принцип, от който си ръководи в живота и в работата си: отдаденост.

Любима фраза: Прави всичко с любов!

Хоби: цветята и грижата за тях.

Семейно положение - женен е, има две деца и внук Михаил.

на определени институции, какъвто е примерът с Комисията за финансов надзор.

Какъв вид одит се извършва на застрахователните и осигурителните дружества в България и проявява ли лоялност към ИДЕС?

Одитът на застрахователните и осигурителните дружества преобладаващо съдържа класически процедури. В международните счетоводни стандарти има само един стандарт, който урежда специфичните процедури при отчитането на застрахователните операции. Типично за този одит са изискванията на Комисията за финансов надзор, които определят и някои специфични особености за права, да се одитират тези дружества. Всичко това е залегнало в Закона за застраховането. ИДЕС възразява по тази практика да се налагат допълнителни изисквания за правоспособност на одиторите, но въпреки това се придържа към законовите изисквания. Иначе с Комисията за финансов надзор проблеми имаме, но в регулярни срещи намираме общи решения. Застрахователните дружества се отнасят с уважение към одиторите и с малки изключения взаимоотношенията ни са в интерес на двете страни.

А промениха ли се критериите за всички, които подлежат на задължителен финансов одит?

Критериите за одит са променлива величина и твърде много са зависими от степента на икономическо развитие общо за страната. В групата на малки и средни предприятия по-голямата част нямат задължителен одит по закон, но останалите, които попадат в посочените критерии, подлежат на одит. Тези критерии се променят вече няколко пъти и вероятно в бъдеще също ще има такава промяна. Но това е естествен процес, проблемът е това да става разумно, защото одитът е средство за подобряване на финансовата дейност на предприятието, предпазва го от погрешни данъчни решения, предлага диагностични оценки и идеи за неговото финансово бъдеще.

Естествено е да се очаква, че приемането на България в Европейския съюз оказва силно влияние върху развитието на одита в качествено по-висока степен. Ще отбележа, че ИДЕС бе приет в Европейската федерация на експерт-счетоводителите още преди да е настъпила датата за официалното приемане на нашата страна в ЕС. Това е първи случай в практиката на тази организация, когато професионалната организация се приема преди страната да стане членка на ЕС. Дължи се на оценката, която се даде от нейния президент и комисията, която проверява дейността на ИДЕС. Тази оценка най-вече бе за много добрата организация на контрола върху качеството на одиторските услуги.

Влизането ни в Европейския съюз доведе ли до промяна на начините за провеждане на одиторската дейност, а и в задълженията на ИДЕС и неговите членове?

Естествено е да се очаква, че приемането на България в Европейския съюз оказва силно влияние върху развитието на одита в качествено по-висока степен. Ще отбележа, че ИДЕС бе приет в Европейската федерация на експерт-счетоводителите още преди да е настъпила датата за официалното приемане на нашата страна в ЕС. Това е първи случай в практиката на тази организация, когато професионалната организация се приема преди страната да стане членка на ЕС. Дължи се на оценката, която се даде от нейния президент и комисията, която проверява дейността на ИДЕС. Тази оценка най-вече бе за много добрата организация на контрола върху качеството на одиторските услуги.

Доколкото зная има нов проект за промяна на Закона за независимия финансов одит. Какво конкретно предвижда той и какво е вашето становище изобщо по този проект. Необходимо ли е например да се създават допълнителни одитни комитети, както е записано в предложението на Министерския съвет?

Вече са приети промените в ЗНФО от Народното събрание. Главното, което съдържат тези промени, е, че се създава система за публичен надзор на одита по закон. Тази промяна се наложи от Европейската директива и намеренията на ИДЕС бяха да съдейства за създаването на една добра система за контрол върху качеството на одиторските услуги. В работата по закона имаше наше участие, но не и в края на неговото представяне за приемане в парламента. Това доведе до някои несъобразности с Европейската директива. Най-общото ни впечатление е, че се създаде институция с надведомствени, държавни функции, донякъде и с политически отговорности. Все още не е публикувана последната редакция на закона и не е редно да се коментират конкретни текстове от него.

Създаването на одитните комитети е изискване на ЕС и се отнася за публичните предприятия, които са поставени на борсата, но и за предприятия от публичен интерес.

(Продължава на стр. 12)